ברצועות הצדדיות נשתול צמחים תוך התחשבות בכיווני השמש: בצד של השמש נשתול עצי פרי (המלצות לצמחים במסגרת) לתועלת, עצמים לא גדולים מדי, שיהיה קל לשמור עליהם בגודל מתאים. מול אזור הישיבה נשתול עץ שיהווה מוקד וימשוך את המבט, זה יהיה עץ נוי פורח או עץ פרי מרשים.

עצים גבוהים מומלץ לשתול בעיקר על הצלע הדרומית שסופגת את רוב השמש החזקה. בסופו של דבר אין תחליף לקירוי מקומי שנותן צל ממוקד. פחות כדאי לנטוע עץ צל בתוך הדשא כי זה סוגר את האור. נכון לבחור עץ נשיר, שיאפשר כניסת אור בחורף, למרות שלרוב האנשים יש פחד מנשירת עלים. למעשה עץ נשיר מחליף פחות עלים מעץ ירוק עד. עצים ירוקי עד מנשירים עלים לאורך כל עונות השנה.

אפשר לשלב ספסל או פינת נוי נוספת כדי ליצור עניין וכדי שתהייה פינה אינטימית. בצד המוצל בדרך כלל יהיו צמחי צל וברוב המקרים גם ערוגה ירוקה שתהיה 'גן תמונה', פחות לשימוש, יותר ליופי".

ואם רוצים גם פינת אירוח, גם דשא וגם צל?

פישר: "בגינה בבית שיש בו יותר חשיבות לנושא האירוח נשאף להגדיל את משטח הישיבה למקסימום. חלק מהמשטח יהיה מקורה וחלק אחר יהיה פתוח ועליו אפשר לבנות פינת בריקיו קבועה או ניידת.

בגינות לאירוח אפשר לבנות פינות ישיבה קבועות מעץ, מבטון או מאבן שאפשר גם לאחסן בתוכן. תמיד אפשר לשלב אלמנטים של מים - נביעה או פכפוך". »

קבוצות של צמחים שבדרך כלל מתאימים לגינות בישראל:

עצי פרי גדולים: אבוקדו, מנגו, פקאן, תאנה.
עצי צל: צאלון, אלביציה, בומבק הודי.
עצים קטנים: היביסקוס, קליאנדרה, כסיית האבוב, כוריזיה הדורה, ברכיכטון מזנים שונים, לגיסטרמיה הודית.
צמחי שמש: ברונפלסיה, עכנאי הדור, לאוקופילום מזנים שונים.
צמחי צל: שרכים למיניהם, סיגלית אוסטרלית, ארליה סינית, ליריופה, דיאנלה, אקסורה, יהודי נודד ממינים שונים.
מטפסים: אלמון הודי, ויסטריה סינית (לפרגולות), אלמנדה צהובה, יסמינים מזנים שונים, פסיפלורה, קלרודנדרום.

גינה לכל פועל

כל התמונות צולמו בגינה במכמורת שתוכננה על ידי כפיר פישר וגיא גורפיל. צילום: הראל סטנטון

יפה וחכמה. ככה אנחנו רוצים את הגינה שלנו

שרון שנלר

אם השקעתם את מיטב כספכם בבית פרטי ולא בדירה בבניין מגורים, זה בטח בגלל שחלמתם על בית עם גינה, ריאה ירוקה קטנה שתעטוף אתכם. ממש כפי שאתם משקיעים מחשבה, מאמצים וממון בהתאמת הבית לצרכים האישיים שלכם - גם הגינה צריכה להיות תפורה לפי מידה. הגורם המשמעותי ביותר שישפיע על איך תראה החצר שלכם הוא כמובן השטח. בישראל, שרוב המגרשים בה די מצומצמים בגודלם, לא תמיד ניתן להגשים חלומות ירוקים מגלומניים. הגינה הקטנה צריכה להיות חכמה ולקחת בחשבון את סוג הקרקע והאקלים, מה שבהמשך יקל על הטיפול וגם יחסוך בהוצאות. מעבר לכל אלה הבחירות צריכות להיעשות בהתאמה לצרכי הדיירים ולטעמם.

ביקשנו מכפיר פישר, אדריכל נוף, לתת לנו מתכונים לגינות לפי "תסריטים" ישראליים נפוצים.

מגרש טיפוסי: קטן, עם רצועה ברוחב 6 מ' בחזית, שבילים צרים בצדדים ושכנים קרובים.

פישר: "תלוי מי האנשים, אם יש או אין ילדים. אם אין ילדים לא חייבים שיהיו שטחי משחק ואז אפשר יותר ריצוף על חשבון שטח ירוק. כשיש ילדים רוב האנשים רוצים דשא כמה שיותר רחב וזה משאיר מדשאה וצמחייה הקפית. מבחינת התייחסות לשכנים - נבחר צמחים צרים וגבוהים כדי שלא יקטינו את הגינה. אפשר לשלב גדר קלה שתיתן הסתרה מידית.

נתכנן פינת אירוח, בשאיפה עם קירוי כלשהו מעליה, אפילו סוכך חשמלי. נשתדל להרחיק צמחים גבוהים מהבית כדי לאפשר כניסה של אור לבית ולגן.

<< גינה לל פועל

<< רוצים גינה עם פינת משחקים שיהיה אפשר להפוך אותה למשהו אחר כשהילדים יגדלו.
פישר: "ניתן להקים ארגז חול מוגבה שאפשר לכסות בפלטה ולהפכו לפינת ישיבה, צריך לשם כך קונסטרוקציה מתאימה. את ארגז החול אפשר להפוך לערוגה או לבריכת נוי.
בית על העץ בשביל הילדים הוא פתרון שלא מפריע לאף אחד (לא שומעים את הילדים והוא לא פוגע בצמחייה) וכשלא רוצים בו יותר - מפרקים. אפשר לבנות בית כזה גם בגינות ותיקות. באירופה מוכרים בתים כאלה על עמודים. אפשר גם לבנות אותם לבד, עם קומה תחתונה שמשמת כמחסן וקומה עליונה כ"מחבוא" עבור הילדים. ליד פינת משחקים אפשר להניח רצפות גומי או דשא סינתטי שאין להם בעיה של שחיקה. מתקנים בנויים, לא מומלצים, כי אחרי זה אין מה לעשות איתם".

חולמים על גינה מרשימה, אבל לא רוצים לעבוד קשה או להוציא הרבה כסף.
פישר: "המינימליזם הואר שפה מאוד ברורה בעיצוב המודרני. זה אומר מינימום של צמחים, ערוגות עם סוג אחד של צמח שיוצרת קו מאוד ברור ונקי, חיפו מתאים כמו חלוקי נחל שמהווים ניגוד לצבע של הקירות, קווים ישרים - כל אלה נותנים תוצאה שנראית מאוד יוקרתית. מעט חומרים, מעט סוגים של צמחים וחזרה על אותו רעיון בכל השטח. זוהי גינה בתקציב לא גבוה ואפשר לקנות צמחים בוגרים ולקבל תוצאות מידיות. בתקציב גבוה יש יותר חופש פעולה בבחירת חומרים יותר איכותיים ויותר יוקרתיים"

בא לנו לשלב גינת ירק בגינת הנוי.
פישר: "גן הירק צריך להיות ממוקם באזור השמש ורצוי שיהיה תחום מכל הכיוונים כדי שיהיה פחות מגע עם עשבים ותימנע פלישה של צמחים אחרים. את השתילה כדאי לבצע באדמה מאוררת על גבי תלוליות. צריך קו מים נפרד מזה של צמחי הנוי, עם דישון או בלעדיו. את השטח יש לטייב בהרבה קומפוסט. כדאי ליצור ערוגות ברורות לכל משפחה של צמחים כדי שלא תהיה השתלטות של צמחים חזקים על חלשים".

איך, כחובבי טבע, נמשוך בעלי חיים לגינה?
פישר: "קערה קטנה עם מים מביאה הרבה מאוד ציפורים. אפשר לפזר במקום קבוע זרעים למאכל עבורן. צמחים פורחים מושכים הרבה בעלי חיים - מציפורים שאוהבות צוף ועד דבורים ופרפרים. אפשר כמובן לבנות שובך והכניס דגים לבריכת הנוי".

איך מתכננים את מערכת ההשקיה?
פישר: "מערכת השקיה במציאות האקלים הישראלית היא תנאי הכרחי לקיום הדשא והצמחים בגן. המערכות האוטומטיות מאפשרות לבקר את כמות המים היוצאת וחוסכות התעסקות. חלוקת הקווים נקבעת על פי כמה דברים: דשא מצריך קו אחד או שניים בנפרד בהתאם לגודלו, ערוגת ירק מצריכה קו נפרד, עציצים וכדים מצריכים קו נוסף בעיקר בשל הנפחים שלהם (חמש דקות טיפטוף לא יספיקו לגינה אבל ירוו מאוד צמחיה במיכל). שאר הקווים נקבעים על פי תכנון הצמחייה ולפי כיווני האור. ברוב המקרים החלוקה היא לחזית ולחלק אחורי.
בתכנון נכון יילקחו בחשבון סוגי צמחייה וכיווני אור. באזורים של צל יש פחות אידוי ולכן צריך כמויות מים נמוכות ביחס לאזורים שבהם יש שמש, ולכן צריך קו נפרד. תכנון של צמחייה חוסכת מים דורש קו נפרד מצמחייה שאוהבת מים. בשל כך חשוב לא לערבב צמחים שאוהבים מים עם כאלה שלא. בגינות גדולות עצי הפרי או שטח הבוסתן יקבלו קו נפרד.
בראש המערכת יש משאבת דישון שאחראית על הזרמת דשן נוזלי במינון מתאים לכל הטפטפות בגן למעט האזורים האורגניים (כמו ערוגת הירקות) והדשא שמושקה בהמטרה